

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

KONFERENCE

SOCIÁLNÍ PRÁCE

VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Konference je pořádána v rámci projektu „Systémová podpora sociální práce v obcích“ reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003527, financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu České republiky

· Dopady pandemie · covid-19 na duševní · zdraví a projekt Opatruj se

NU^DZ NÁRODNÍ ÚSTAV
DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ

Petr Winkler, Ph.D.

Director of the **National Institute of Mental Health & WHO CC for Public Mental Health Research and Service Development**

Klecany, Czech Republic

petr.winkler@nudz.cz

Dostupná data

Data z ČR

Základní

- Data z populačních šetření
 - u dospělých - **JSOU**
 - u dětí a adolescentů – **NEJSOU**
- Data z registrů – **JSOU nebo BUDOU**

Další relevantní pro dětskou populaci

- Data z obecné dospělé populace
- Rapidní analýza kontaktů na linkách důvěry
- Zpráva České školní inspekce
- Zpráva SEPA
- Studie NUDZ v pobytových zařízeních MŠMT
- Šetření NUDZ k prožívání pandemie Covid-19 u českých adolescentů
- Zprávy z praxe

Data ze zahraničních studií

Data z obecné
dospělé populace:
nárůst výskytu
duševních
onemocnění v
souvislosti s
pandemií covid-19

I. BASELINE

11/17

BASELINE

- November 2017
- Mini International Neuropsychiatric Interview
- N=3306

Received: 7 February 2018 | Revised: 29 March 2018 | Accepted: 4 May 2018
DOI: 10.1002/eurp.1728

ORIGINAL ARTICLE

WILEY

The CZEch Mental health Study (CZEMS): Study rationale, design, and methods

Petr Winkler | Tomáš Formánek | Karolína Mladá | Pavla Cermakova

National Institute of Mental Health, Klecany, Czech Republic

Correspondence

Petr Winkler, National Institute of Mental Health, Topolova 746, 250 67 Klecany, Czech Republic.

Email: petr.winkler@ncuh.cz

Funding information

Ministry of Education, Youth and Sports of the Czech Republic. Grant/Award Number: L01611

Abstract

Objectives: The CZEch Mental health Study (CZEMS) was launched to inform the ongoing mental health care reform. This paper describes rationale, methods, and the plan for the future analyses of this project.

Methods: A cross-sectional survey on a representative sample of the general adult noninstitutionalized population of the Czech Republic was conducted. Two-stage sampling was utilized and respondents were interviewed by centrally trained staff using a paper and pencil interviewing. The presence of mental disorders was assessed by The Mini-International Neuropsychiatric Interview. The study also collected information about disability, self-identification of having a mental illness, medical history, and help-seeking behaviour.

Results: This survey had a 75% response rate, and the final sample consisted of 3,306 persons aged from 18 to 96 years (mean age 49 years old, 54% women) that were interviewed in their homes. The final sample is representative for the Czech Republic in terms of age, gender, education, and region.

Conclusions: CZEMS will provide up-to-date evidence about a prevalence of mental disorders in the Czech Republic, associated disability, and treatment gap. This will help informed decision-making about the current mental health care reform and future mental health care development in the Czech Republic.

KEYWORDS

disability, epidemiology, methodology, public mental health, treatment gap

European Psychiatry
Volume 60, August 2019, Pages 1-6

Original article

Prevalence of mental disorders and associated disability: Results from the cross-sectional CZEch mental health Study (CZEMS)

T. Formánek ^a, A. Kagström ^a, P. Cermakova ^{a, b}, L. Csémy ^a, K. Mladá ^a, P. Winkler ^{a, c}

European Psychiatry
Volume 59, June 2019, Pages 37-43

Original article

The treatment gap for mental disorders and associated factors in the Czech Republic

Anna Kagstrom ^a, Aneta Alexova ^a, Eva Tuskova ^a, Zsófia Csajbók ^{a, b}, Georg Schomerus ^c, Tomas Formanek ^a, Karolína Mladá ^a, Petr Winkler ^{a, d}, Pavla Cermakova ^{a, e}

 Show more

<https://doi.org/10.1016/j.eurpsy.2019.04.003>

Get rights and content

II. COVID-19

05/20

- Šetření opakováno během stavu nouze – květen 2020
- Identické metody
- Téměř stejný počet respondentů

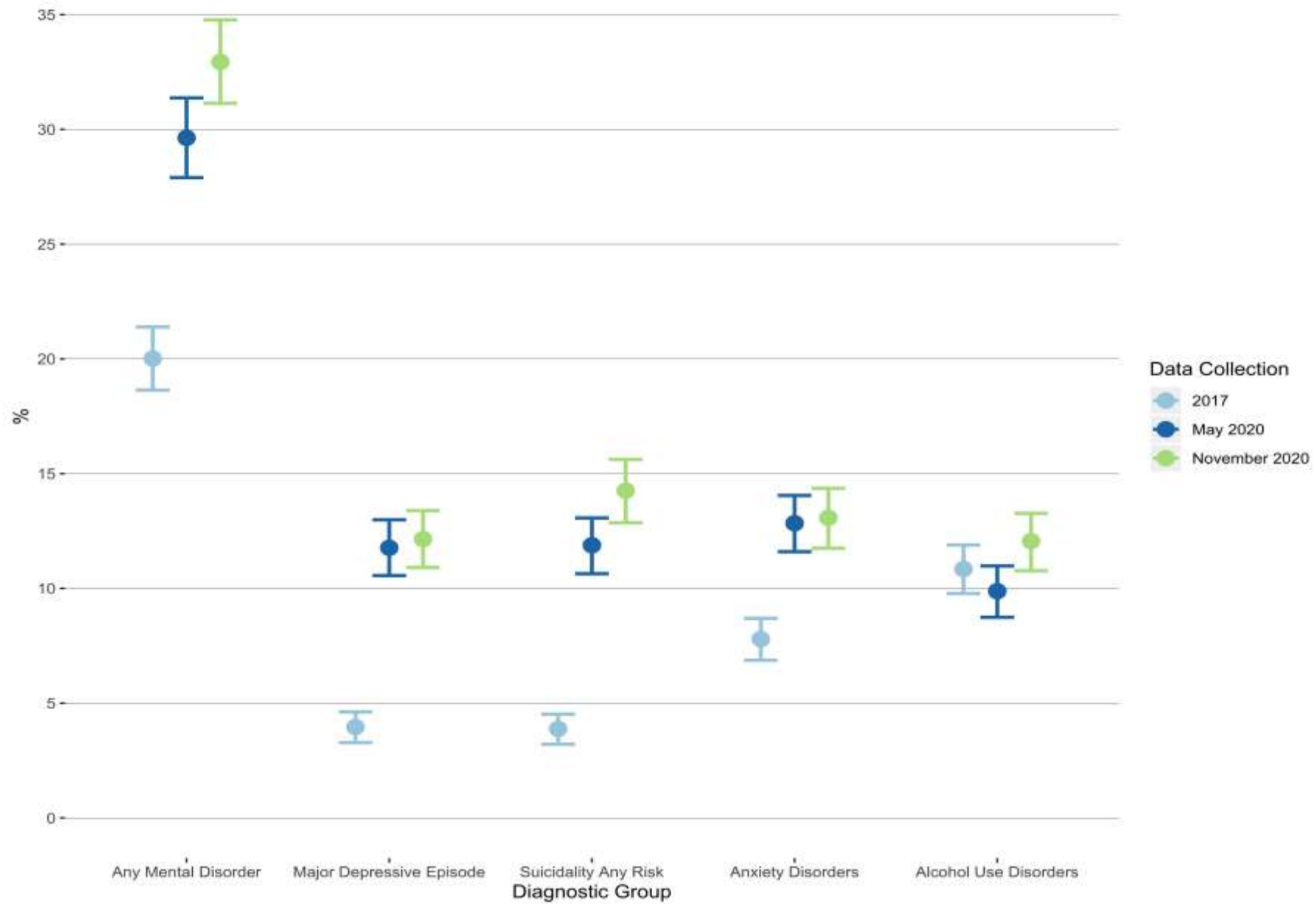

III. COVID-19

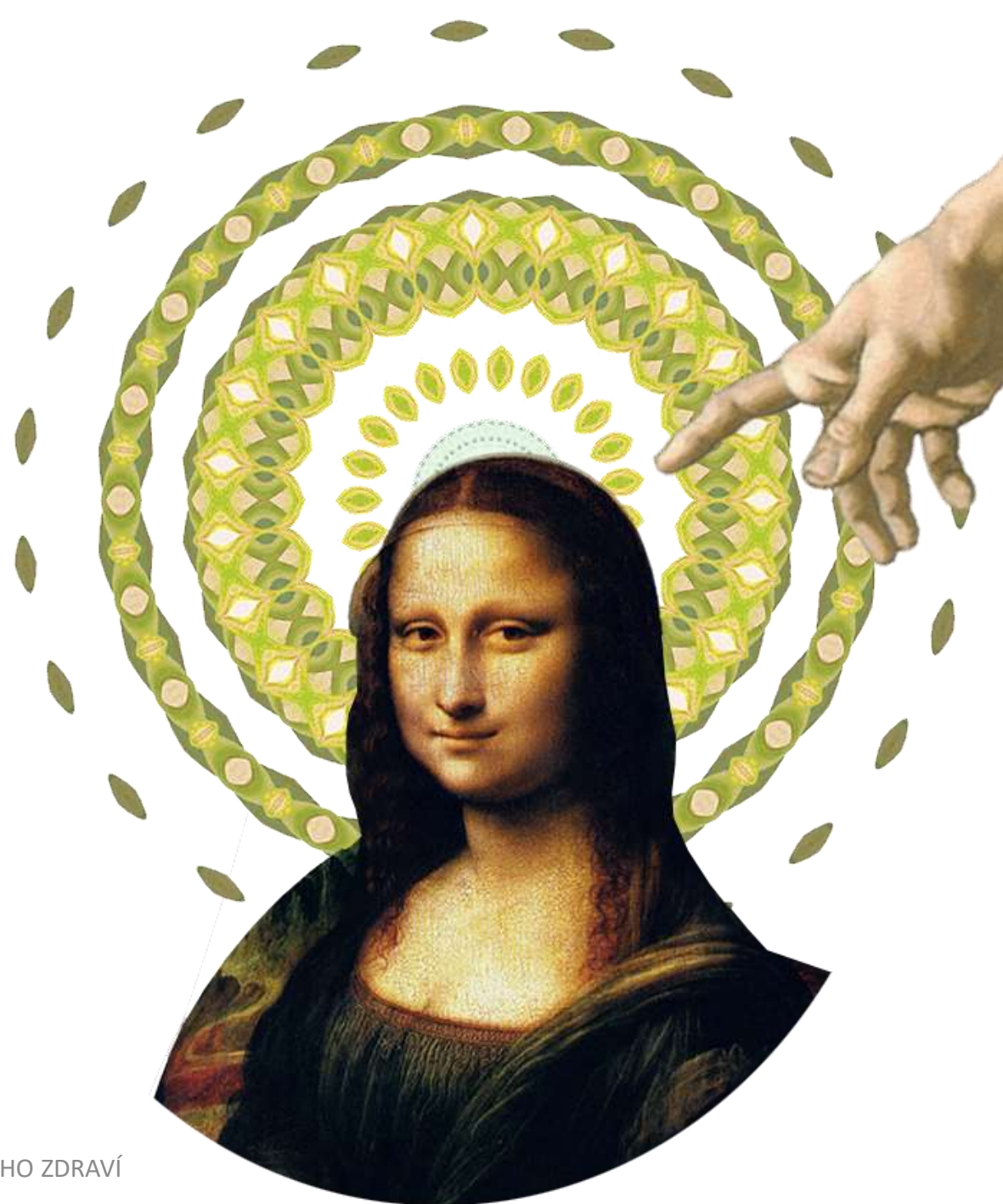
11/20

- Šetření opakováno během stavu nouze – listopad 2020
- Identické metody
- Téměř stejný počet respondentů

Nejvíce zasažené skupiny

Category and value	Alcohol use disorder	Anxiety disorders	Major depressive episode	Suicidality (any risk)	Any mental disorder
--------------------	----------------------	-------------------	--------------------------	------------------------	---------------------

Age

18–25	27.12 (84)	19.7 (68)	21.8 (73)	20.97 (72)	50.57 (168)
26–35	17.73 (89)	16.04 (86)	15.95 (91)	19.75 (104)	42.77 (224)
36–45	14.46 (76)	14.33 (88)	12.14 (72)	14.83 (85)	34.3 (192)
46–55	10.26 (45)	14.53 (61)	11.85 (51)	12.15 (53)	33.56 (143)
56–65	7.91 (42)	11.05 (59)	11.85 (63)	12.02 (60)	27.91 (146)
65+	3.73 (26)	7.36 (36)	5.61 (32)	9.95 (51)	20.14 (111)

Education

Elementary	16.26 (35)	22.06 (51)	16.6 (46)	27.03 (62)	50.29 (115)
High School	12.78 (144)	12.94 (148)	11.81 (135)	12.82 (139)	32.32 (351)
University	10.88 (71)	9.93 (63)	11.15 (66)	8.34 (54)	26.67 (168)
Vocational School	10.74 (112)	12.34 (136)	11.73 (135)	15.31 (170)	31.99 (350)

Category and value	Alcohol use disorder	Anxiety disorders	Major depressive episode	Suicidality (any risk)	Any mental disorder
FTE Reduction					
FTE Not Reduced	11.68 (321)	12.45 (349)	11.42 (329)	13.74 (376)	32.09 (881)
FTE Reduced	17.04 (41)	21.23 (49)	21.63 (53)	20.95 (49)	44.05 (103)
Income					
0-9999	15.22 (76)	21.29 (105)	21.46 (115)	23.42 (110)	47.04 (234)
10 000-19 999	8.31 (113)	13.21 (176)	11.59 (151)	13.81 (184)	31.13 (405)
20 000-29 999	13.45 (110)	10.85 (93)	9.03 (83)	11.78 (96)	28.91 (239)
30 000-39 999	15.31 (36)	7.29 (17)	9.5 (22)	8.54 (22)	27.09 (64)
40 000+	22.37 (27)	6.01 (7)	7.63 (11)	10.43 (13)	34 (42)
Loss of Job					
Yes	20.19 (48)	20.21 (48)	27.41 (68)	29.2 (66)	54.88 (127)
No	11.45 (314)	12.55 (350)	11.01 (314)	13.14 (359)	31.31 (857)

Category and value	Alcohol use disorder	Anxiety disorders	Major depressive episode	Suicidality (any risk)	Any mental disorder
Work Status					
Disability Pension	10.1 (11)	28.16 (29)	25.7 (30)	28.65 (34)	51.7 (57)
Employed	14.39 (196)	11.97 (183)	9.57 (149)	12.64 (184)	32.11 (460)
On Maternity/ Paternity Leave	7.72 (13)	14.12 (23)	14.4 (25)	12.68 (20)	31.18 (50)
Other	13.85 (15)	29.39 (29)	30.63 (32)	31.93 (31)	56.81 (57)
Retired	4.61 (36)	9.43 (61)	8.5 (57)	11.8 (73)	24.64 (166)
Self-Employed	10.39 (19)	9.8 (16)	9.06 (15)	6.4 (14)	25.01 (44)
Student	30.61 (53)	19.4 (38)	24.18 (46)	21.19 (39)	52.26 (98)
Unemployed	16.28 (19)	17.75 (19)	26.94 (28)	28.47 (30)	50.1 (52)

Increase in prevalence of current mental disorders in the context of COVID-19: analysis of repeated nationwide cross-sectional surveys

P. Winkler^{1,2,*} , T. Formanek^{1,*} , K. Mlada^{1,3}, A. Kagstrom¹, Z. Mohrova¹, P. Mohr^{1,4} and L. Csemy¹

¹National Institute of Mental Health, Topolová 748, 250 67, Klecany, Czech Republic; ²Health Service and Population Research Department, Institute of Psychiatry, Psychology and Neuroscience, King's College London, David Goldberg Centre, De Crespigny Park, London SE5 8AF, UK; ³Faculty of Medicine in Pilsen, Charles University, Husova 3, 301 00 Pilsen, Czech Republic and ⁴Third Faculty of Medicine, Charles University, Ruska 87, 100 00 Prague, Czech Republic

Epidemiology and Psychiatric Sciences

[cambridge.org/eps](https://www.cambridge.org/eps)

Original Article

*Contributed equally.

Cite this article: Winkler P, Formanek T, Mlada K, Kagstrom A, Mohrova Z, Mohr P, Csemy L (2020). Increase in prevalence of current mental disorders in the context of COVID-19: analysis of repeated nationwide cross-sectional surveys. *Epidemiology and Psychiatric Sciences* **29**, e173, 1–8. <https://doi.org/10.1017/S2045796020000888>

Received: 22 June 2020
Revised: 9 September 2020
Accepted: 24 September 2020

Journal of Psychiatric Research

Volume 139, July 2021, Pages 167-171

Short communication

Prevalence of current mental disorders before and during the second wave of COVID-19 pandemic: An analysis of repeated nationwide cross-sectional surveys

Petr Winkler ^{a, b} , Zuzana Mohrova ^a, Karolina Mlada ^{a, f}, Marie Kuklova ^a, Anna Kagstrom ^a, Pavel Mohr ^{d, e}, Tomas Formanek ^{a, c}

Show more

+ Add to Mendeley Share Cite

<https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2021.05.032>

[Get rights and content](#)

Highlights

- We compared the prevalence of current mental disorders in three cross-sectional surveys.
- Czechs were screened at the baseline and during the 1st and the 2nd wave of COVID-19 pandemic.
- Mental health sharply declined during the first and did not show any improvement during the second COVID-19 related lockdown.
- The distribution of mental disorders across non-clinical population sub-groups is uneven.
- Economically worse-off subgroups display particularly high rates of mental disorders.

•
•
•
•

Covid-19 a duševní zdraví dětí

Rapidní analýza kontaktů na linkách důvěry

**Mapování výzev při poskytování služeb
linek důvěry, ad hoc linek a on-line služeb
vsouvislosti sepidemií COVID-19, za
účelem lepší připravenosti do budoucna
(Štěpán Vymětal - MVČR)**

- Děti jako zvýšeně zranitelná skupina
- Zvýšená zátěž uvnitř rodin (problémy v adaptaci na život v karanténě, školu, práci z domova; výchovné problémy, spory o děti apod.);
- Osobní krize a zhoršování psychického stavu (prohloubení osamění, psychické problémy, sebevražedná témata, závislostní témata)
- Krize ve vztazích, narušení vztahů
- Všeobecně velký nárůst a převis volajících – význam chatových služeb

Hlavní zjištění

- Ředitelé škol v dubnu 2020 odhadovali, že 10 000 žáků zůstalo zcela mimo výuku
- Snížení v lednu/únoru 2021, ale situace “stále velmi neuspokojivá”
- Počet žáků v kontaktu se školou, ale neúčastnících se online výuky: 250tis na jaře 2020; 50tis ve školním roce 2020/2021

Distanční vzdělávání v základních a středních školách

Přístupy, posuny a zkušenosti škol
rok od nástupu pandemie nemoci covid-19

| březen 2021

2020/2021

Online systém evidence
preventivních aktivit

Zhodnocení stavu a potřeb v oblasti školské prevence rizikového chování během druhé vlny epidemie covid-19

Přehled hlavních výsledků dotazníkového šetření

Realizátor: Klinika adiktologie, 1. LF UK a VFN v Praze, ve spolupráci s Odbornou společností pro prevenci rizikového chování, z.s. (OSPRCH), Katedra psychologie PEDF UK

Hlavní řešitel a spoluřešitelé: doc. Mgr. Roman Gabrhelík, Ph.D., Mgr. Kateřina Lukavská, Ph.D., Mgr. Michaela Slussareff, Ph.D., Ing. Václav Burda a týmy OSPRCH a SEPA

Sběr dat v období: 16. – 30. listopadu 2020

Za využití platformy: Systém evidence preventivních aktivit (SEPA)
<https://www.preventivni-aktivity.cz>

Finanční podpora: Institucionální program UK Progres Q06.

- Asi na pětinu středních škol byla zaznamenána nízká frekvence kontaktu mezi třídním učitelem a žáky (1x týdně). To může představovat problém pro záchyt rizikových jevů a pro doručování preventivních intervencí, pro které je osoba třídního učitele v době distanční výuky klíčová.
- ŠMP považují prevenci v době distanční výuky za důležitou (obzvláště v oblasti kyberšikany, kyberbezpečnosti, nelátkových závislostí, hygieny a duševního zdraví), nicméně preventivní aktivity během podzimní vlny pandemie realizovala méně než polovina škol.
- Pokud školy preventivní aktivity realizovaly, šlo vesměs o individuální konzultace s pedagogy, v menší míře se žáky. Skupinové preventivní intervence (pro celou třídu) nebyly realizovány prakticky vůbec. Stejně tak nebyla téměř žádná pozornost věnována rodičům, kteří tvoří důležitou cílovou skupinu preventivních aktivit při distanční výuce. Limitem pro zapojení rodičů může být jejich nedostatečná komunikace. Většina *základních* škol však potíže v komunikaci s rodiči nevedla. Skoro polovina *středních* škol nicméně reportovala, že v potřebném rozsahu s nimi komunikuje méně než 80 % rodičů.
- Z různých oblastí RCh byly nejčastěji oslovovány (1) problémy spojené s duševním zdravím, (2) oblast hygieny a ochrany před infekčními nemocemi, (3) kyberšikana, (4) kyberbezpečnost a (5) záškoláctví. Velmi málo byly oslovovány nelátkové závislosti (digitální hry, internet) a téměř vůbec nebyla řešena problematika online pornografie. To vnímáme jako problematické vzhledem k tomu, kolik času v současné situaci děti a dospívající tráví v online prostoru, navíc i v dopoledních hodinách, bez možnosti přímého dohledu rodičů.
- Asi polovina škol spolupracovala v oblasti prevence se školským zařízením (např. PPP nebo SPC), spolupráce s dalšími subjekty (např. neziskové organizace zaměřené na prevenci) však byla málo častá.

Šetření NUDZ k prožívání pandemie Covid-19 u českých adolescentů

- Děti zažívaly mnoho negativních emocí (obavy o rodinu a budoucnost; stres z měnících se školních nároků a podmínek pro výuku; pocity izolace a odloučení od kamarádů a blízkých; negativní zprávy z médií)
- Problémy s přizpůsobením se měnícím se podmínkám ve škole, rodině a okolí
- Nároky spojené s distanční výukou
- Některé děti neměly podporu ze strany rodiny
- Některé děti se dokázaly těmto podmínkám přizpůsobit
 - lépe vyvinuté schopnosti zorganizovat si svůj den, učení a regulovat své emoce
- Děti často zmiňovaly, že nedokázaly využít více volného času. Často se nudily nebo odkládaly povinnosti na jiný den.
- Děti uváděly potíže s regulací užívání technologií a to i mimo distanční výuku.

Zprávy z praxe

BLBÁ NÁLADA DOPADÁ I NA DĚTI

Michal Goetz:
dětský psychiatr

- Nárůst urgentních příjmů dětí či dospívajících s akutními duševními problémy zejména s depresí, chaotickým emočním prožíváním a těžkým sebepoškozováním
- Přibývá depresivních adolescentů - dochází jim motivace spolupracovat s distanční výukou, mají rozpadlý spánkový režim a konflikty s rodiči
- Zhoršují se pacienti s ADHD - rozpadají se rutiny, které rodiče pracně budovali, nemají přístup k potřebné podpoře výchovy a učení, pomaluje se vývoj těchto dětí nebo regredují v sociálních a behaviorálních dovednostech

School Closures During Social Lockdown and Mental Health, Health Behaviors, and Well-being Among Children and Adolescents During the First COVID-19 Wave

A Systematic Review

Russell Viner, PhD; Simon Russell, PhD; Rosella Saulle, MD; Helen Croker, PhD; Claire Stansfield, PhD; Jessica Packer, MSc; Dasha Nicholls, MD(Res); Anne-Lise Goddings, PhD; Chris Bonell, PhD; Lee Hudson, PhD; Steven Hope, PhD; Joseph Ward, MBBS; Nina Schwalbe, MPH; Antony Morgan, PhD; Silvia Minozzi, MD

FINDINGS A total of 36 studies from 11 countries were identified, involving a total of 79 781 children and adolescents and 18 028 parents, which occurred during the first wave of the COVID-19 pandemic (February to July 2020). All evaluated school closure as part of broader social lockdown during the first COVID-19 wave, and the duration of school closure ranged from 1 week to 3 months. Of those, 9 (25%) were longitudinal pre-post studies, 5 (14%) were cohort, 21 (58%) were cross-sectional, and 1 (3%) was a modeling study. Thirteen studies (36%) were high quality, 17 (47%) were medium quality, and 6 (17%) were low quality. Twenty-three studies (64%) were published, 8 (22%) were online reports, and 5 (14%) were preprints. Twenty-five studies (69%) concerning mental health identified associations across emotional, behavioral, and restlessness/inattention problems; 18% to 60% of children and adolescents scored above risk thresholds for distress, particularly anxiety and depressive symptoms, and 2 studies reported no significant association with suicide. Three studies reported that child protection referrals were lower than expected number of referrals originating in schools. Three studies suggested higher screen time usage, 2 studies reported greater social media use, and 6 studies reported lower physical activity. Studies on sleep (10 studies) and diet (5 studies) provided inconclusive evidence on harms.

Reakce státu: Rada vlády pro duševní zdraví

Rada vlády pro duševní zdraví 2020

- Některá opatření:

- Urgence rozvinout síť krizových center
- Posílit linky důvěry
- Posílit přístup k psychoterapii – program psychosociální podpory VZP – 10h psychosociální podpory z fondu prevence – záměr rozšířit na děti a adolescenty
- Efektivní komunikace a posilování odolnosti a péče o duševní zdraví – www.opatruj.se
- Duševní zdraví ve školách – preventivní programy zaměřené na adaptaci, dostupnost informací, programy SEL a MHL
- Monitoring duševního zdraví dětí a adolescentů ve školských institucích

Rada vlády pro duševní zdraví 2020

- Některá opatření:

- Urgence rozvinout síť krizových center
- Posílit linky důvěry
- Posílit přístup k psychoterapii – program psychosociální podpory VZP – 10h psychosociální podpory z fondu prevence – záměr rozšířit na děti a adolescenty
- **Efektivní komunikace a posilování odolnosti a péče o duševní zdraví – www.opatruj.se**
- Duševní zdraví ve školách – preventivní programy zaměřené na adaptaci, dostupnost informací, programy SEL a MHL
- Monitoring duševního zdraví dětí a adolescentů ve školských institucích

 Zlepšit náladu!

WELL-BEING TEST (WHO-5)

TEST NA ÚZKOST (GAD-7)

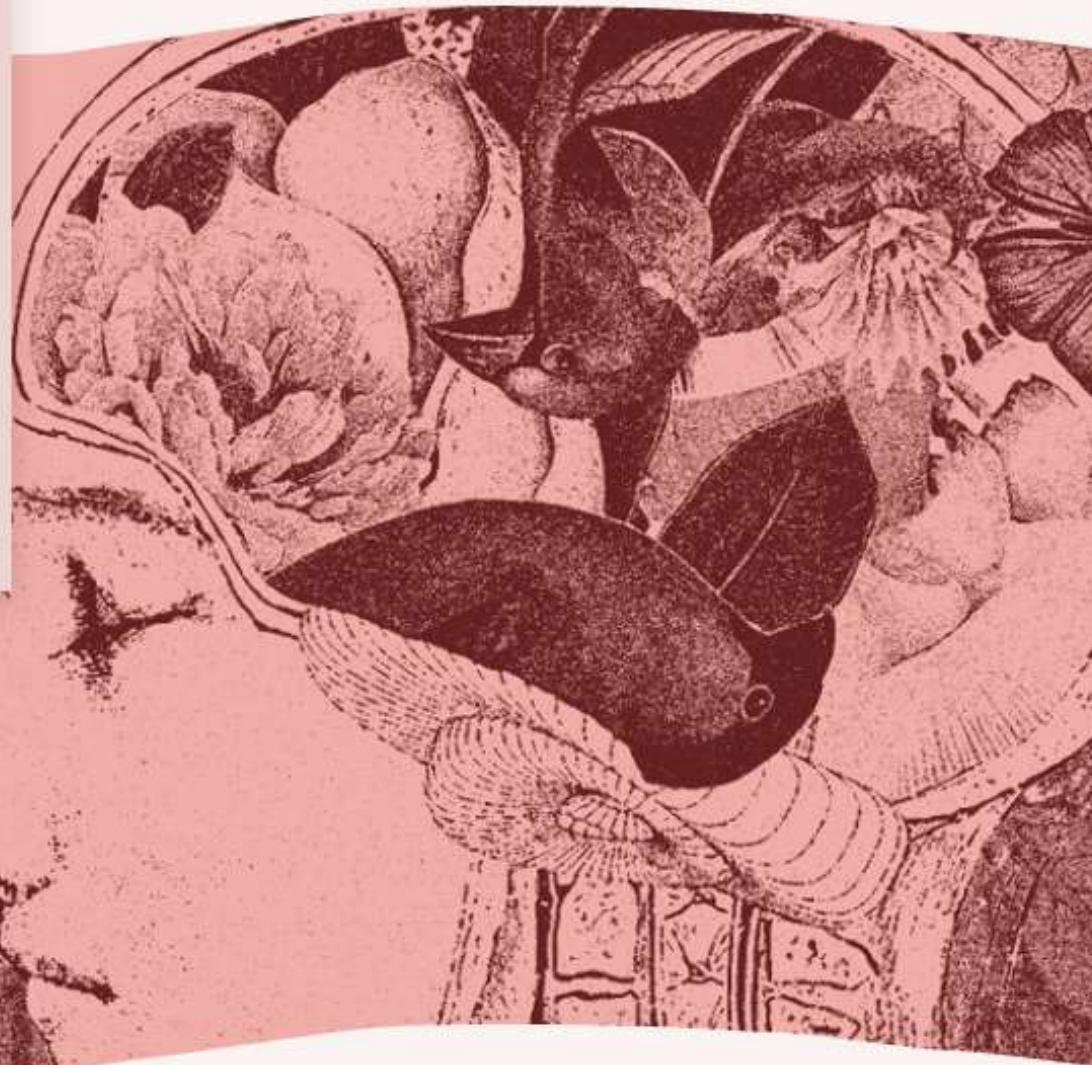
TEST NA DEPRESI (PHQ-9)

TEST RIZIKOVÉHO UŽÍVÁNÍ ALKOHOLU
(AUDIT)

TEST UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK
(DUDIT)

PŘÍZNAKY

DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

Péče o sebe sama

- **POSILUJ** svoji psychickou odolnost
- **PEČUJ** o svoje duševní zdraví
- **POMÁHEJ** sobě i ostatním

Visits Overview

 259,359 visits

 4 min 12s average visit duration

 41% visits have bounced (left the website after one page)

 5 actions (page views, downloads, outlinks and internal site searches) per visit

 551 max actions in one visit

 979,332 pageviews, **758,512** unique pageviews

 6,795 downloads, **6,352** unique downloads

 32,244 outlinks, **30,277** unique outlinks

TestResult 150,626

EVENT ACTION ▼ EVENTS

Phq9Test-441 51,876

Gad7Test-447 37,443

Who5Test-457 29,272

PssTest-2059 9,623

AuditTest-1779 8,152

BrcsTest-2032 6,818

AisTest-2011 4,688

DuditTest-1797 2,748

Implikace pro současnou krizi způsobenou rozpoutáním války Ruskem

Illustrace: Filip Aura
[instagram.com/filipaura](https://www.instagram.com/filipaura)

petr.winkler@nudz.cz; petr.winkler@kcl.ac.uk